

**“WEB TEXNOLOGIYALARI”NI O‘QITISHDA INNOVATSION TA’LIM
TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH TASHKILY VOSITALARI.**

Shodiyeva Maxfuza Istamovna

Buxoro Innovatsiyalar universiteti.

Axborot texnologiyalar fakulteti. 2-kurs magistr.

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada umumiy o‘rta ta’lim maktablarida web texnologiyalarni o‘qitish metodikasi mavzusida keng ma’lumot berilgan. Vaqt va joyga nisbatan o‘quvchi va o‘qituvchi bir-biridan ajralib turadi. O‘qituvchi va o‘quvchining o‘quv vaqtida ajralib turishini masofaviy ta’limning asosiy xususiyati deb hisoblaydi. Maqolada ham masofaviy ta’lim texnologiyalaridan foydalanish metodikasini takomillashtirishning ahamiyati haqida to‘xtalinadi.

KALIT SO‘ZLAR: elektron ta’lim, web texnologiya, adabiyotlar, sirtqi o‘qish, tarqatilgan ta’lim, metodika, takomillashtirish.

Informatika fanidan dars samaradorligini oshirishda axborot kommunikatsion texnologiyalardan foydalanish o‘qituvchilarga axborot uzatishning eng samarali usul va vositalari hisoblangan virtual ma’ruza, tajriba stendlarini yaratish hamda ulardan dars mashg‘ulotlarida foydalanishni ta’minlash lozim. Bu yangi bilimlarga ega bo‘lish va turli xil masalalarni hal etishga imkon beradi. Shu bilan birga bakalavr o‘qituvchilarning tayyorgarlik darajasini baholaydi, o‘quv maqsadiga ko‘ra muammolarni tanlaydi, uni hal etishda axborot va dasturiy jihatdan qo‘llab-quvvatlashni amalga oshiradi, ularning javobini qabul qiladi, tahlil etadi, baholaydi.

Innovatsion ta’lim texnologiyalarining bu tamoyilida o‘qituvchilar bilish faoliyatini boshqaruvchi qurilmalar ketma-ketligi yaratiladi. Pedagog mavzuni o‘zlashtirishga oid dastlabki yo‘llanmalar yaratadi va zarur bo‘lgan murakkab holatlarda ularga individual tartibda yordam ko‘rsatib, metodist- mutaxassis bilan hamkorlikda mavzuni kompyuter yordamida o‘zlashtirish dasturini tuzadi. zamonaviy axborot texnologiyalari o‘qituvchilarga axborotning noan’anaviy manbalariga kirib borishning cheksiz imkoniyatlarini ochib beradi, mustaqil ishlashning samaradorligini oshiradi, ijod qilish, yaratish va turli kasb malakalarini mustahkamlash uchun mutlaqo yangi imkonoyatlar beradi, voqealar hamda jarayonlarning kontseptual va matematik modellarini tuzish vositalarini qo‘llagan holda o‘qitishning yangi shakllari va usullarini amalga oshirish imkonini beradi.

O‘quv modelini tuzish o‘rganilayotgan ob’ektni aniq tasavvur etish va bakalavr o‘qituvchilarda o‘qitishning bu shakliga nisbatan qiziqish orttirishga, shuningdek, o‘quv materialini yanada chuqurroq o‘zlashtirishga yordam beradi.

Qator fanlar uchun model tuzish o‘quv maqsadi bo‘lib qolar ekan, pedagoglar va

bakalavr o'qituvchilarga dasturlashtirish zaruratisiz interfaol asosda o'quv modellarini ishlab chiqish va o'zgartirishga imkon beruvchi instrumental dastur vositalari ishlab chiqiladi.

O'qitishning axborot texnologiyalari pedagogga o'quv ishlarining alohida turlari kabi ularning har qanday yig'indisini qo'llash, pedagogga moslangan instrumental vositalar unga yangi bilimlar va texnologiyalar paydo bo'lishi bilan muvofiq ravishda o'quv, nazorat qiluvchi dasturlar mazmunini tezkorlik bilan yangilash imkonini beradi.

Pedagoglar telekommunikatsiya tarmoqlari orqali turli xil axborotlarni oladilar, shuningdek amalda jahondagi o'z hamkasblari bilan muomala qilishning noyob imkoniyatlariga ega bo'ladilar. Bu kasbga oid muommali, birgalikda o'quv-uslubiy va ilmiy ishlarni bajarish, o'quv ishlanmalari, kompyuter dasturlari, ma'lumotlarni ayriboshlash uchun ham juda yaxshi sharoitlar yaratadi.

O'qitishning yangi axborot texnologiyalari (YaAT)-amaliy va laboratoriyaga oid bilimlarning samaradorligini oshirish, bakalavr o'qituvchilar bilimini tekshirishning xolisligini amalga oshirish, o'zlashtirishni ko'tarish, lug'at zahirasi to'plashni tezligini oshirish, ularning axborot saviyasini kengaytirish, mikro va makro dunyosidagi voqealar va jarayonlarni, ichki murakkab texnik, biologik tizimlarni o'rganish uchun tasavvur hosil qilish, o'quv jarayoniga qimmat turadigan, noyob asbob- uskunalarining o'rnini bosuvchi kompyuter modellaridan foydalangan holda mashg'ulotlar, laboratoriya ishlarini joriy qilish imkonini beradi.

O'qitishning axborot va komp'yuter texnologiyalari yordamida: pedagog o'qituvchilar tayyorlash sifatini doimiy ravishda oshirib borish; o'qitishning faol metodlarini qo'llash, bakalavr o'qituvchilarning mustaqil ishlashlari uchun metodika hamda zamonaviy avtomatlashtirilgan vositalar yaratish; ularning jamoaviy o'rganish faoliyati sharoitlarida o'qitishni individuallashtirish; ulaming o'quv va ilmiy-tadqiqot faoliyatini integratsiyalash; kompyuter ta'lim uslubiyotining izchilligini ta'minlash; o'quv material mazmuni shakli va usullarini doimiy yangilanib, boyitib borilishini ta'minlash; uzluksiz ta'limning barcha bosqichlarida (ma'lumotnoma, bibliografik, ekspert xizmati va h.k.) o'quv jarayonining axborot bilan ta'minlanishining turli xildagi shakllarini yaratish va rivojlantirish; o'quv axborotlari va zarur dasturiy-uslubiy vositalarning markazlashgan fondining dolzarb ahvolini, uning to'ldirilishi hamda fanlar tsikllari va ularning mukammalligi darajasi bo'yicha o'quv jarayonining uslubiy yagonaligini ta'minlash uchun nusxalashtirishni saqlash; bakalavr o'qituvchilarning avtomatlashtirilgan test sinovidan o'tishlarini tashkil etish uchun zamin yaratishga erishish mumkin.

O'quv jarayonini axborotlashtirishni dasturiy va uslubiy ta'minlash kompyuterni qo'llashning quyidagi yo'nalishlariga bo'linadi: bilimlarni nazorat qilish; vazifalarni hal etish bo'yicha trenajer; o'quv materiallari to'g'risidagi axborot-ma'lumotnoma tizimlarini qo'llash; pedagog dasturlardan foydalanish; modellashtiruvchi dasturlar,

chizma o‘quv- ma'lumotnoma tizimlari, o‘yinlari, matnlar muharrirlari bilan ishlash; o‘quv- modellashtirish muhiti, multimedia tizimlardan foydalanish.

Multimedia mahsulotlari ta'lim tizimidagi o‘quv faoliyatining turli shakllarini axborot bilan qo‘llab-quvvatlash uchun mo‘ljallangan. Ular: fanlar bo‘yicha ma'ruzalar o‘qish (komputerdan mavzuga oid sonli, chizma va boshqa ko‘rgazmali materiallarni ko‘rsatish uchun “E‘lonlarning elektron doskasi” sifatida foydalanish); amaliy mashg‘ulotlar o‘tkazish. Multimedia- materiallar bakalavr o‘qituvchilar tomonidan o‘rganilayotgan darsga oid mantiqiy vazifalarni mustaqil echish malaka va qobiliyatlarni egallashning vositasi sifatida foydalaniladi. Laboratoriyalarda bakalavr o‘qituvchilar qiyin namoyon bo‘ladigan jarayonlar va ko‘rinishlar:

atom yadrosining parchalanishi, kristallarning o‘shishi va shakllanishi, astronomik ko‘rinishlar, konstruktorlik ishlanmalarni kuzatish imkonini beradigan kompyuterda modellashtirish vositalaridan foydalanadilar;

imtihonlar, kurs va diplom ishlarini himoya qilish kabilarda magistr o‘qituvchilarning bilim hamda qobiliyatlarini nazorat qilish;

ilmiy va kasbiy malakani oshirishga yo‘naltirilgan ilmiy-uslubiy seminarlar, konferentsiyalar va ko‘rgazmalar o‘tkazish; multimediadan masofali o‘qitishda foydalanish.

Multimedia tizimi:

materiallarni o‘zlashtirish tezligini mustaqil boshqarish imkonini beradi;

kasbiy malaka va qobiliyatni mustahkamlovchi alohida hollarni ko‘p marta takrorlash imkonini beradi;

mustaqil, matn, multiplikatsiya jo‘rligida bakalavr o‘qituvchilarga ularning bilim va intellektini rivojlantirib, boyitib kuchli ruhiy ta'sir etadigan jahon adabiyoti, me'morchilik, haykaltarosh durdonalari, shuningdek tarixiy qadriyatlarni ommalashtiradi.

Hozirgi zamon axborot texnologiyalarining asosini quyidagi uchta texnika yutug‘i tashkil etadi:

1. magnit lentalar, kinofilmlar, magnit disklar kabilarning paydo bo‘lishi;
2. axborotni er sharining istalgan nuqtasiga vaqt va masofa bo‘yicha muhim cheklashsiz etkazilishining ta'minlovchi aloqa vositalarining rivojlanishi, aholini aloqa vositalari bilan keng qamrab olinishi (radio eshittirish, televideniya, ma'lumotlarni uzatish tarmoqlari, yo‘ldosh aloqa, telefon va internet tarmog‘i kabilari);
3. axborotni kompyuterlar yordamida berilgan algoritm bo‘yicha avtomatlashtirilgan ishlab chiqish imkoni (saralash, tasniflash, kerakli shaklda ifodalash, yaratish va h.k.).

Hozirgi zamon axborot texnologiyalarini amalga oshirishning eng muhim misollari videoteks, teleteks, elektron pochta kabi sistemadir. Kompyuter texnikasi hozirgi vaqtda tezkorlik bilan rivojlanmoqda. Bu eng avvalo operativ xotira hajmi (2

Gbtdan ortiq), vinchesterli disketlar tashqi xotirasi hajmi (500 Gbt) kabi texnik xarakteristikalarining yangi-lanishiga xos bo‘lib, ularda tezkorlik oshmoqda. Bundan tashqari lazerli printerlar, yuqori hal etish qobiliyatiga ega bo‘lgan rangli monitorlar, bosma plotterlar keng tarqaldi. Video va optik disklardan foydalanish matnli grafik axborotni bir vaqtda birgalikda yozish imkonini beradi, shu bilan birga uni qayta tiklashda yuqori sifatli tasvir hosil bo‘ladi. Magnit yozuvdan farqli o‘laroq, optik disklardagi yozuv istalgan sondagi qayta tiklashlarda ham yomonlashmaydi. Kompyuterlar ishining programma-matematik ta‘minoti yuqori texnologik ishlab chiqarish taraqqiyotining muhim yo‘nalishi bo‘lmoqda.

Elektron pochta qog‘ozsiz pochta aloqalari xizmatidan iborat bo‘lib, aslida hujjatli xabarlarni to‘plash, ishlab chiqish va taqdim etish hamda ma'lumotlarni uzatish tarmoqlari sistemasidir. Uning asosida aholiga elektron gazeta va jurnallar kabi axborot xizmati ko‘rsatish amalga oshirilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

References:

1. Kakhkhorov S.K., Juraev Kh.O., Jamilov Yu., Khudoyberdiev S.B. Study Of HeatPhysical Processes In Solar Dryers//Journal of Contemporary Issues in Business and Government. – Melbourne, 2021. Vol. 27, No. 1. – Pp. 744-751.
2. Kakhkharov S.K., Juraev H.O. Alternative energy sources. Textbook. – Tashkent: Niso Poligraph, 2016. – 214 p.
3. Khazratov, F. K. Implementation of Geoinformation Systems for the Formation of Professional Competence of Teachers of Future Geography. ONLINE – CONFERENCES PLATFORM, 47–49. Retrieved from <http://papers.online-conferences.com/index.php/titfl/article/view/192>
4. Khazratov, F. K. . (2021). Model of formation of information culture of the future geography teacher on the basis of geofomation technologies. International Conference on Multidisciplinary Research and Innovative Technologies, 103-105. Retrieved from <http://papers.online-conferences.com/index.php/titfl>
5. Khazratov F., Juraev Kh. METHODS OF CREATION AND ORGANIZATION OF WORK, TECHNOLOGY FOR CREATING AUTO-NAVIGATION MAPS [Электронный ресурс]: URL: <http://www.jcreview.com/?mno=9704>
6. Хазратов Ф.Х. Современные проблемы интеграции геоинформационных систем и интернет-технологий // Universum: технические науки: электрон. научн. журн., 2020. № 9 (78).[Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://7universum.com/ru/tech/archive/item/10735/> (дата обращения: 11.11.2020).
7. Хазратов Ф.Х. Геоинформационные технологии и информационная культура учителя географии // Вестник науки и образования, №22(100). Ч. 2., 2020. С. 33-37.